Эдийн засаг

АНУ-ЫН ТӨСВИЙН БОДЛОГО ЭДИЙН ЗАСАГТ

Д.Батсайхан

АНУ-ыг өнөөдөр зах зээлийн сонгодог эдийн засагт гэдгийг хэн ч хүлээн зөвшөөрөх буй за. Хэдийгээр одоо бага болсон боловч дэлхийн хоёр дайны хооронд дэлхийн эдийн засгийн нийт бүтээгдэхүүний 40 орчим хувийг нийлүүлж байсан, дотоод гадаад эдийн засгийн асар их нөөцтэй эдийн засаг, улс төр, соёл иргэншлийн их гүрэн болсон энэ улсын дотоод эдийн засгийн бодлогод төр, засгийн газраас үйлчилдэг механизм буюу төрийн зохицуулалтын нэг гол хөшүүрэг бол засгийн газрын төсвийн бодлого юм. Засгийн газрын төсвийн бодлогыг хэрэгжүүлдэг байгууллагууд нь санхүүгийн хөрөнгийн хөдөлгөөн орлогын хуваарилалт зэрэгт шууд нөлөөлөх үйл ажиллагаа явуулсны үндсэн дээр үндэсний эдийн засгийн гол гол бэрхшээлүүдийг хархэн давснаас АНУ-ын төсвийн бодлогын амжилт, ач холбогдол нь шууд хамаардаг билээ. АНУ-ын албан ёсны эдийн засгийн бодлогын үндсэнд Кейнсийн онолын үндэслэлүүд саяхан болтол тавигдаж байсныг манай эдийн засагчид хэдийнээ мэдэх буй за хэмээхийн зэрэгцээ Кейнсийн онолоор татвар, улсын зардлууд эдийн засгийн субъектүүдийн орлогод шууд нөлөөлж үүгээр дамжуулан харьцангуй үнийн төвшинд нөлөөлдөг ажээ. Татвар нь эдийн засгийн тогтвортой байдлыг хангаж орлого, татварын ногдлын хуваарилалтын үүднээс ойлгогддог. Мөн төсвийн зохицуулалтын гол хөшүүрэг нь улсын зардал хэмээн авч үздэг. Татварын бодлого нь татагдаж буй татваруудын өөрчлөлт, улсын зардлаас шууд хамааралтай явагддаг. Иймээс энэхүү татварын бодлогын гол үзүүлэлт нь төсвийн өөрчлөлт буюу төслийн илүүдэл ба дутагдал болдог ажээ.

Ийнхүү АНУ-ын улсын төсвийн санхүүгийн үйл ажиллагаа нь түүнийг нийгмийн нөхөн үйлдвэрлэлд макро эдийн засгийн нэгэн үзүүлэлт болоход хүргэжээ. Америкийн улсын төсвийн орлого зарлагын үйл ажиллагаа нь мөнгөн капиталын үйлдвэрлэлийн хэлбэрээ олох явдлыг дийлэнхдээ тодорхойлж бүхэл эдийн засагт санхүүгийн хөрөнгийн урсгалыг тодорхойлогч хүчирхэг хөшүүрэг болдог. Улсын төсөв нь энэхүү санхүүгийн хөрөнгийн хөдөлгөөнд мөнгө, зээлийн хөшүүрэг, түүнийг хэрэгжүүлэгч төв банкны аппаратуудаар дамжуулан нөлөөлдөг.

80-аад оны туршид засгийн газрын төсвийн зардал нь ҮНБ (Үндэсний нийт бүтээгдэхүүн)-ий 23 хувийг тогтмол барьж байсан бол татварын орлого

нь мөнхүү ҮНБ-ий 19 хувийг эзэлж байжээ. Иймхүү төсвийн дутагдал нь 4 хувь орчим хувийг эзэлж байсан ба засгийн газар, муж, орон нутгийн захиргаадын нийт төсөв нь ҮНБ-ий 37 хувьд хүрч байжээ. Энд тодотгоход улсын төсвийн ҮНБ-д эзлэх хувь нь чухал биш, харин энэхүү төсвийн улсын нийт эдийн засгийн санхүүгийн эргэлтэнд гүйцэтгэж буй үүрэг нөлөө нь онцгой юм. Улсын төсөв нь үндэсний эдийн засгийн санхүүгийн системийн са..шгүй нэг хэсэг болсноороо мөнхүү санхүүгийн салбарт төрийн зохицуулалтын механизм нь хувийн се ктортой уялдуулан зохицуулах үүргээ гүйцэтгэж байдагт оршино.

Төрийн зохицуулалтын төсвийн механизм нь хэдийгээр үйлдвэрлэлийг өөгшүүлж, санхүүгийн хөрөнгийн хөдөлгөөнд зохицуулах үүрэг гүйцэтгэж нөгөө талаас нийгмийн хангамж, баялаг хуваарилалтыг аль болох шударгаар гүйцэтгэдэг боловч төсвийн алдагдал, үүнээс үүдсэн засгийн газрын өр гэдэг сөрөг үр дагавар зайлшгүй гарч ирдэг. Энэ сөрөг үр дагаврыг засгийн газраас циклийн өсөлтийн үед татварын төвшинг ихэсгэх замаар даваг байна. Гэвч ийм үр дүнд хүрэх нь ихээхэн хүнд давааны нэг бөгөөд төсвийн алдагдалтай бодлогын уршиг л гэхэд зөвхөн 1981-1987 онуудад улсын төсвийн алдагдал 906 тэрбум доллараас 2,3 трлн долларт хүрчээ. Баяр ёслол, амралтын өдрүүдийг хасаад АНУ-ын Сангийн яаманд өдөр бүр улсын төсвийн алдагдлыг нөхөж улсын өрийг зохицуулах зорилгоор зээлийн хөрөнгийн зах зээлээс 500 сая долларын зээллэг хийгддэг ажээ. Хэдийгээр төсвийн алдагдал нь богино хугацаанд нийт хэрэглээний өсө/т ийн замаар эдийн засгийн өсөлтөнд хүргэдэг боловч удаан хугацааны алдагдал нь сөрөг үр дагавар ихтэй. Америкийн эдийн засагч Р.Холлерийн тооцоолсноор 80-аад оны туршид жил бүрийн засгийн газрын төсвийн алдагдал америкийн хүн амд ногдуулснаар дунджаар 1 мянга орчим болсон ба алдагдлыг нөхөхийн тулд америкийн гэр бүл бүрээс жилд нэмэгдэл 4 мянган долларын татвар авах шаардлагатай болсон байна. Энэ бүхнээс үзвэл төсвийн алдагдлыг нөхөх нь томоохон бэрхшээлийн нэг хэсэг болох нь илэрхий ба энд нэг чухал хүчин зүйл болох улсын төсөвт цэрэг дайны буюу батлан хамгаалахын зардал ихээхэн хувийг эзэлдгийг мартаж болохгүй. Иймээс ч Рейганы засгийн газар "рейганомика" бодлогодоо ард түмний, ялангуяа нийгмийн дунд давхрааныхны ихээхэн талархлыг хүлээсэн татварын дунд, дээд хувийг багасгаж улсын төсвийн алдагдлыг хорогдуулах зорилго тавьсан боловч олигтой амжилтанд хүрээгүй, Бушийн засгийн газар улсын өрийг ихэсгэж "Персийн булангийн дайныг" хийж америкчуудын эх оронч сэтгэлийг сэргээсэн боловч дотоод эдийн засгийн бэрхшээлүүдийг давж чадаагүй билээ. Харин саяхны Ж.Буш, Б.Ельцин нарын гарын үсэг зурсан зэвсэг эрс хорогдуулах хэлэлцээрийн дүнд америкийн эдийн засагт олон жилийн туршид уршиг болж байсан төсвийн алдагдал, улсын өрийг зохицуулах талаар ахицтай үр дүн гарах буй за.

АНУ-ын эдийн з сгийн бодлогын нэг хэсэг үндсэн хэсгийг татварын бодлого эзэлдэг. Аливаа шинэ эдийн засгийн бодлого тунхаглагдах бүр татварын бодлогын шинэчлэл хийгддэг. Учир нь корпорацын ашгийн татвар,

капиталын хөрөнгийн худалдааны татвар зэрэг үйлдвэрлэлд зориулагдаж буй капиталын хэмжээ, бүтцэд шууд нөлөөг үзүүлдэг. Улсаас үйлдвэрлэлд үзүүлж буй нөлөө энэ тохиолдолд маш тодорхой харагддаг. Ийм ч учраас татварын зохицуулалт, татварын хуулинд олны анхаарал үргэлж чиглэгдэж байдаг. Зөвхөн тавхан жилийн дотор жишээлэхэд, АНУ-д татварын хоёр удаагийн шинэчлэл явагдсан байна.

Нэгдүгээрх нь, 1981, 1982 онуудад хувийн орлогын татварын дээд хэмжээ 70-аас 50 хувь хүртэл буурснаар нийт орлогын татвар дөрөвний нэгээр хорогджээ.

Хоёрдугаар нь буюу 1986 оны татварын шинэчлэл нь төсвийн бодлогын чухал үйл явдал болж, өмнөх жилүүдэд байсан орлогын өсөх татварыг бууруулах хандлага агуулжээ. 50 хувийн дээд хувьтай 14 үечлэлтэй татварын оронд 15, 28, 33 хувийн дээд хувьтай гураахан үечлэл тогтоожээ. Татвар ноогдлуулах доод орлогын хэмжээ 2 мянган долларт хүрчээ.

Корпорацуудын хувьд татварын бодлого эрс өөрчлөлтөнд хүрч төсвийн орлогод корпорацийн ашгийн татварын эзлэх хувь ерөнхийдөө 9 хувиас бага болж (1985 онд 8,4 хувь) нийт хөрөнгө оруулалт ихсэхэд нөлөөлж чадсан.

1986 оны татварын шинэчлэлийн нийт үр дүнд өмнөх жилийнхтэйгээ харьцуулбал санхүүгийн 1987 онд улсын төсвийн орлого 11 тэрбум доллараар өсчээ.

Төсвийн алдагдлын хувьд бол энэ нь жил бүр 150-200 тэрбум долларын хэмжээнд байх ахул эдийн засагт дараах чиглэлийн сөрөг нөлөө үзүүлнэ. Нэгдүгээрт, алдагдлыг нөхөхийн тулд Сангийн яам ахин дахин зээл авснаар засгийн дотоод өрийг улам нэмэгдүүлнэ. Хоёрдугаар, мөнгөний зах дээрээс хувийн секторын зээл авах боломж багаснӑас нийт эдийн засгийн хөрөнгө оруулалт буурах нь мэдээж. Эцэст нь, мөнгөний зах дээр засгийн зээл ихсэнээс болж дотоодын санхүү, зээлийн механизмд нөлөөлөн, улмаар АНУ-ын санхүү, зээлийн гадаад харилцаанд өөрчлөлт оруулна. Үүнээс болж мөнгөний ханш бууралт, валютын курс,төсвийн эргэлтэнд өөрчлөлт бий болгох талтай.

АНУ-ЫН АЖ ҮЙЛДВЭРИЙН 200 ТОМ КОРПОРАЦИ

[illegible]	Компани, үндсэн байршил (хот, муж)	Оны [illegible] (сая доллар) 1987	Актив, сая доллар 1987	Үндсэн бүтээгдэхүүн ба үйл ажиллагааны салбар
1.	2.	3.	4.	5.
	1."Дженерал Моторс" (Детройт,Мичиган)	101781	87421	Автомашин,электрон техник, пуужин
	2."Экссон" (Нью-Йорк,Нью-Йорк)	76416	74042	Нефть, хий нефтийн бүтээгдэхүүн
	3."Форд мотор" (Диборн,Мичиган)	71643	44955	Автомашин, пуужин
	4.Интернэшнл бизнес машин" (ИБМ) (Армонк,Нью-Йорк)	54217	63688	Компьютер, конторын тоног төхөөрөмж
	5. "Мобил" (Нью-Йорк,Нью-Йорк)	51223	41140	Нефть, хий, нефтийн бүтээгдэхүүн
	6. "Дженерал электрик" (Ферфилд,Коннектикут)	39315	38920	Электрон техник, нисэх онгоцны хөдөлгүүр, холбооны хиймэл дагуулууд,цахилгаан тоног төхөөрөмж, гэр ахуйн цахилгаан хэрэгсэл
	7."Тексако" (Уайт-Плейс,Нью-Йорк)	34372	33962	Нефть, хий, нефтийн бүтээгдэхүүн
	8.Америкен телефон энд телеграф (АТТ) (Нью-Йорк, Нью-Йорк)	33598	38426	Холбооны электрон хэрэгсэл
	9."Дюпон де Немур" (Уилмингтон,Делевэр)	30468	28209	Химийн бүтээгдэхүүн

10."Крайслер" (Хайленд-Парк,Мичиган)	26257	19844	Автомашин
11."Шеврон" (Сан-Франциско,Калифорни)	26015	34465	Нефть,хий, нефтийн бүтээгдэхүүн
12 "Филип моррис" (Нью-Йорк, Нью-Йорк)	22272	19145	Тамхи, хүнсний бүтээгдэхүүн, ундаа, шар айраг
13."Шелл ойл" (Хьюстон,Техас)	20852	26037	Нефть,хий,нефтийн бүтээгдэхүүн
14."Амоко" (Чикаго,Иллинойс)	20174	24627	Нефть,хий,нефтийн бүтээгдэхүүн
15."Юнайтед технолоджиз" (Хартфорд,Коннектикут)	17170	11928	Нисдэгтэрэг, пуужин,онгоцны хөдөлгүүр,лифт, агааржуулагч
16."Оксидентл петролеум" (Лос-Анжелес,Калифорни)	17096	16739	Нефть,хүнс, агрохими, нефтийн бүтээгдэхүүн
17."Проектор энд Гамбл" (Цинциннати,Огайо)	17000	13715	Угаагч бодисууд, гоо засмын бараа
18."Атлантик ричфилд" (Лос-Анжелес,Калифорни)	16281	22669	Нефтийн бүтээгдэхүүн
19."Ар-Джей-Ар"Набиско (Атлант,Джорджия)	15868	16861	Тамхи.хүнсний бүтээгдэхүүн
20."Боинг" (Сиэтл,Вашингтон)	15355	12566	Онгоц, пуужин
21."Теннеко" (Хьюстон,Техас)	15075	18503	Нефтийн бүтээгдэхүүн, усан онгоц
22."Би-Пи Америка" (Кливленд,Огайо)	14611	23287	Нефтийн бүтээгдэхүүн
23."Ю-Эс-Экс"	13898	19557	Нефтийн бүтээгдэхүүн,

(Питтербург,Пенсильвани)			ган
24."Доу кемикл" (Мидленд,Мичиган)	13337	14356	Химийн бүтээгдэхүүн
25."Истмен Кодак" (Рочестер,Нью-Йорк)	13305	14451	Гэрэл зургийн тохеоремж
26."Макдоннелл-Дуглас" (Сент-Луис,Миссури)	13146	8535	Онгоц, пуужин, нисдэг тэрэг
27."Рокуэлл интернэшнл" (Питтербург,Пенсильвани)	12123	8739	Онгоц,пуужин,компьютер, аж үйлдвэрийн тоног тохеоремж
28"Эллайд-Сигнал" (Морристван, Нью-Джирси)	11597	10226	Онгоц,пуужингийн тохееремж,автомашины сэлбэг,химийн бүтээгдэхүүн
29."Пепсико" (Перчейз,Нью-Йорк)	11500	9022	Ундаа,түргэн үйлчилгээний кафены сүлжээ
30."Локхид" (Калабасас,Калифорни)	11370	6301	Онгоц, пуужин
31."Крафт" (Гленвью,Иллинойс)	11010	5486	Хүнсний бүтээгдэхүүн
32."Филлипс петролеум" (Бартлесвилл,Оклахома)	10721	12111	Нефть,хий,Нефтийн бүтээгдэхүүн
33."Вестингауз электрик" (Питтербург,Пенсильвани)	10679	9953	Электрон техник,цөмийн реактор, турбин
34."Зирокс" (Стамфорд,Коннектикут)	10320	11598	Хувилагч,конторын тоног тохееремжүүд
35."Гудьир тайр энд раббер" Акрон,Огайо)	10123	8395	Автомашины дугуйны хаймар бусад резин бүтээгдэхүүн
36."Юнисиз" (Блу-Белл,Пенсильвани)	9712	9958	Компьютер,конторын тоног тохееремж
37."Миннесота майнинг" энд маньюфекчуринг" (Сент-Пол,Миннесота)	9429	8031	Наалдамтгай лент,химийн бараа,эмнэлэг,эрдэм шинжилгээний тохееремж

38."Диджитл Экуип-мент" (Мейнорд,Массачу-сетс)	9389	8407	Компьютер
39."Дженерал Дайнэ-микс" (Сент-Луис,Миссури)	9344	5031	Онгоц,пуужин,усан онгоц
40."Сара-Ли" (Чикаго,Иллинойс)	9154	4191	Хүнсний бүтээгдэхүүн
41."Конагра" (Омаха,Небраска)	9001	2482	Хүнсний бүтээгдэхүүн
42."Беатрис" (Чикаго,Иллинойс)	8926	7903	Хүнсний бүтээгдэхүүн
43."Сан" (Раднор,Пенсиль-вани)	8691	12580	Нефть,хий,нефтийн бү-тээгдэхүүн
44."Джорджиа-Паси-фик" (Атлант,Джоржи)	8603	5870	Цаас, модон эдлэл
45."Интернэшнл теле-фон энд телеграф" (ИТТ) (Нью-йорк,Нью-Йорк)	8551	13354	Электрон техник
46."Юнокал" (Лос-Анжелес,Кали-	8466	10062	Нефть,хий,нефтийн бүтээгдэхүүн форни)
47."Анхейзер-Буш" (Сент-Луис,Миссури)	8258	6491	Шар айраг
48."Катерпиллер" (Пиори,Иллинойс)	8180	6806	Хөдөө аж ахуйн маши-нууд
49."Хьюлетт-Паккард" (Пало-Альто,Калифорни)	8090	8133	Компьютер
50."Джонсон энд Джон-сон" (Нью-Брансуик,Нью- Джерси)	8019	6546	Эмийн бүтээгдэхүүн

51."Алюминиум компани" оф Амэрика" (АЛКОА) (Питтербург,Пенсильвани)	7767	9901	Хөнгөн цагаан
52."Интернэшнл пейпер" (Перчейз,Нью-Йорк)	7763	8710	Цаас, модон эдлэл
53."Рейтион" (Лексингтон,Массачусетс)	7659	4062	Электрон, техник
54."Кока-кола" (Атлант,Джорджи)	7658	8355	Ундаа, үйлдвэрлэл
55."Монсанто" (Сент-Луис,С"Миссури)	7693	8455	Агрохимийн бүтээгдэхүүн
56."Эл-Ти-Ви" (Даллас,Техас)	7581	5706	Ган,пүүжин,электрон техник
57."Коастл" (Хьюстон,Техас)	7413	7989	Нефть,хий,нефтийн бүтээгдэхүүн
58."Уэйэрхоузер" (Такома,Вашингтон)	6989	7201	Цаас, модон эдлэл
59."Юнион карбайд" (Данбери,Коннектикут)	6914	7892	Химийн бүтээгдэхүүн
60."Эшленд ойл" (Расселл,Кентукки)	6870	4058	Нефть, хий,нефтийн бүтээгдэхүүн
61."Ти-Ар-Дабл-ю" (ТРВ) (Кливленд,Огайо)	6821	4377	Электрон,техник пүүжин, онгоц,автомашин, аж үйлдвэрийн тоног төхөөрөмж, багаж хэрэгсэл
62."Моторола" (Шомберг,Иллинойс)	6707	5321	Электрон техник,пүүжин
63."Ханиуэлл" (Миннеаполис,Миннесота)	6679	5205	Электрон техник
64."Борден" (Нью-Йорк,Нью-Йорк)	6514	4157	Хүнсний бүтээгдэхүүн

65."Америкэн брэндс" (Олд-Гринуич,Коннектикут)	6323	7343	Тамхи
66."Бакстер трявенол лабо ретриз" (Дирфилд,Иллинойс)	6223	7638	Эм
67."Эмерсон электрик" (Сент-Луис,Миссури)	6170	4867	Электрон техник
68."Пиллсбери" (Миннеаполис,Миннесота)	6127	3853	Хүнсний бүтээгдэхүүн
69."Нортроп" (Лос-Анжелес,Калифорни)	6052	3123	Онгоц, пуужин
70."Ралстон пурина" (Сент-Луис,Миссури)	5863	3863	Малын тэжээлийн бүтээгдэхүүн
71."Арчер"Дэниелс-Мидленд" (Декейтер,Иллинойс)	5774	3862	Малын тэжээлийн бүтээгдэхүүн
72."Текстрон" (Правиденс,Род-Айленд)	5661	5343	Нисдэг тэрэг,аж үйлдвэрийн тоног төхөөрөмж
73."Колгейт палмолив" (Нью-Йорк,Нью-Йорк)	5647	3227	Угаагч бодисууд
74."Эн-Си-Ар" (НСР) (Дейтон,Огайо)	5640	4187	Компьютер, конторын төхөөрөмж
75."Тексас инструменте" (Даллас,Техас)	5594	4256	Электрон техник
76."Бристол-Майерс" (Нью-Йорк,Нью-Йорк)	5401	4732	Эм
77."Дженерал миллс" (Миннеаполис, Миннесота)	5208	2280	Хүнсний бүтээгдэхүүн
78."Пи-Пи-Джи-индастриз" (Питтербург,Пенсильвани)	5182	4987	Барилгын материал

79."Мартин-Мариетта" (Бетесда,Мэриленд)	5165	2794	Онгоц, пуужин
80."Мерк" (Роуэй.Нью-Джерси)	5061	5680	Эм
81."Грейс" (Нью-Йорк,Нью-Йорк)	5046	4473	Химийн бүтээгдэхүүн
82. "Америкэн хоум продактс" (Нью-Йорк,Нью-Йорк)	5028	4608	Эм
83.Пфайзер" (Нью-Йорк,Нью-Йорк)	4919	6922	Эм
84."Си-Пи-Си интернэшнл" (Инглвуд-Клиффс, Нью-Джерси)	4903	3260	Хүнсний бүтээгдэхүүн
85."Кимберли Кларк" (Даллас,Техас)	4884	3885	Цаас,модон бүтээгдэхүүн
86."Норт америкэн филипс" (Нью-Йорк,Нью-Йорк)	4846	3102	Электрон техник
87."Амерада Хесс" (Нью-Йорк,Нью-Йорк)	4784	5304	Нефть,хий,нефтийн бүтээгдэхүүн
88."Хейнц" (Питтербург,Пенсильвани)	4639	3364	Хүнсний бүтээгдэхүүн
89."Бетлехам стил" (Бетлехем,Пенсильвани)	4620	4774	Ган
90."Чемпион интернэшнл" (Стамфорд,Коннектикут)	4614	6103	Цаас, модон бүтээгдэхүүн
91."Хёхет Селанис" (Сомервилл, Нью-Джерси)	4596	5328	Химийн бүтээгдэхүүн
92."Ай-Си индастриз"	4581	4871	Хүнсний бүтээгдэхүүн,авто-

(Чикаго,Иллинойс)			машины сэлбэг,аж үйлдвэрийн тоног төхөөрөмж
93."Куайкер оутс" (Чикаго, Иллинойс)	4538	3250	Хүнсний бүтээгдэхүүн
94."Кэмпбелл суп" (Камден,Нью-Джерси)	4490	3090	Хүнсний бүтээгдэхүүн
95. "Джеймс ривер корпорейшн оф Вирджиния" (Ричмонд,Вирджиния)	4479	4210	Цаас, модон эдлэл
96."Литтон индестриз" " (Беверли"Хилс,Калифорни)	4419	4880	Электрон техник
97."Эббот лаборэтриз" (Норт-Чикаго,Иллинойс)	4387	4385	Эм
98."Трайангл индестриз" (Нью-Йорк,Нью-Йорк)	4336	3771	Металл бүтээгдэхүүн
99."Би-Эй-Эс-Эф" (БАСФ) (Парсиппани,Нью-Джерси)	4338	2557	Химийн бүтээгдэхүүн
100."Смиклайн Бекман" (Филадельфия,Пенсильвани)	4328	4446	Эм
101."Рейнолдс металс" (Ричмонд,Вирджиния)	4283	4314	Хөнгөн цагаан
102."Мид" (Дейтон,Огайо)	4208	2917	Цаас, модон эдлэл
103."Байер Ю-Эс-Эй" (Питтербург,Пенсильвани)	4198	3127	Химийн бүтээгдэхүүн
104. "Тайм" (Нью-Йорк,Нью-Йорк)	4193	4423	Ном,сэтгүүл
105."Уэрпул" (Бентон-Харбор, Мичиган)	4179	2417	Гэр ахуйн цахилгаан бараа

106."Америкэн сайанамд" (Уэйн,Нью-джерси)	4166	4129	Химийн бүтээгдэхүүн
107."Дана" (Толидо,Огайо)	4142	2802	Автомашины сэлбэг
108."Дир" (Молин,Иллинойс)	4134	4759	Хөдөө аж ахуйн машинууд, экскаватор
109."Скотт пейпер" (Филадельфи,Пенсильвани)	4122	4480	Цаас, модон эдлэл
110."Итон" (Кливленд,Огайо)	4053	3026	Электрон техник, машины сэлбэг
111."Эли Лилли" (Индианаполис, Индиана)	4049	5254	Эм
112."Файрстоун тайр энд раббер" (Чикаго,Иллинойс)	3867	2921	Машины дугуйны хаймар, бусад резинэн эдлэл
113."Бойсе кэскейд" (Бойсе,Айдахо)	3820	3374	Цаасан, модон эдлэл
114."Келлог" (Батл-Крик,Мичиган)	3793	2681	Хүнсний бүтээгдэхүүн
115."Хэнсон индастриз Норт Америка" (Айзелин,Нью-Джерси)	3789	2933	Химийн бүтээгдэхүүн
116."Оуэнс-Иллинойс" (Толидо,Огайо)	3714	-	Барилгын материал
117."Свифт индепендент" (Даллас,Техас)	3692	362	Хүнсний бүтээгдэхүүн
118."Купер индастриз" (Хьюстон,Техас)	3585	3800	Электрон техник
119."Борг-Уорнер" (Чикаго,Иллинойс)	3553	4964	Химийн бүтээгдэхүүн
120."Навистар Интернэшнл" (Чикаго,Иллинойс)	3529	1902	Ачааны машин

121."Уорнер-ламберт" (Моррис-Плейнс,Нью-Джерси)	3484	2475	Эм
122."Инленд стил индастриз" (Чикаго,Иллинойс)	3453	2651	Ган
123."Американ стандартд" (Нью-Йорк,Нью-Йорк)	3438	2398	Аж үйлдвэрийн тоног төхөөрөмж
124."АМАКС" (Гринуич,Коннектикут)	3434	3969	Молибден
125."Контрол дейта" (Миннеаполис,Миннесота)	3366	2638	Компьютер, конторын тоноглол
126."Кока-кола энтерпрайсиз" (Атланта,Жоржия)	3329	4250	Төрөл бүрийн ундаа
127."Грумман" (Бетпейдж,Нью-Йорк)	3325	2254	Онгоц, пуужин
128."Комбасчн инжиниринг" (Стамфорд,Коннектикут)	3301	2703	Электрон техник
129."Эвон продактс" (Нью-Йорк,Нью-Йорк)	3292	2559	Угаагч бодисууд,гоо заслын бараа
130."Берлингтон Холдингс" (Нью-Йорк,Нью-Йорк)	3279	3491	Сүлжмэл эдлэл
131."Юнайтед брэндс" (Цинциннати,Огайо)	3268	1116	Хүнсний бүтээгдэхүүн
132."Эгуэй" (Ди-Уитт,Нью-Йорк)	3264	1421	Нефтийн бүтээгдэхүүн
133."Стоун контейнерс" (Чикаго, Иллинойс)	3232	2286	Цаасан бүтээгдэхүүн
134."Теледайн" (Лос-Анжелес,Калифорни)	3216	3125	Электрон техник,хөдөлгүүр, металл,нефтийн олборлолт, хатгуулалт

135."Жиллетт" (Бостон,Массачусетс)	3166	2731	Сахлын хэрэгсэл
136."Таймс миррор" (Лос-Анжелес,Калифорни)	3154	3122	Сонин
137."Эф-Эм-Си" (ФМС) (Чикаго,Иллинойс)	3139	2595	Химийн бүтээгдэхүүн,аж үйлдвэр,хөдөө аж ахуйн тоног төхөөрөмж,цэргийн тээврийн хэрэгсэл
138."Дрессер индастриз" (Даллас,Техас)	3119	2882	Нефть олборлолтын тоног төхөөрөмж
139."Женкорп" Фэрлон,Огайо)	3101	1108	Машины дугуйны хаймар, бусад резинэн эдлэлүүд
140."Брансуик" (Скоки,Иллинойс)	3086	1896	Аж үйлдвэрийн тоног төхөөрөмж
141."Ганнет" (Арлингтон,Вирджини)	3079	3510	Сонин
142."Ю-Эс-Джи" (Чикаго,Иллинойс)	3046	2094	Барилгын материал
143."Армко" (Парсиппани,Нью-Джерси)	2927	2786	Ган
144."Оуэнс-Корнинг-Фиберглас" (Толидо,Огайо)	2891	1590	Барилгын материал
145."Ливер бразерс" (Нью-Йорк,Нью-Йорк)	2856	1011	Угаагч бодисууд
146. "Уонг лаборэтриз" (Лоуэлл,Массачусетс)	2836	2812	Компьютер
147."Фруэхауф" (Дэтройт,Мичиган)	2784	1727	Ачааны машин
148."Кэммикс әнджин" (Колумбус,Индиана)	2767	2019	Автомашины хөдөлгүүр
149."Шеринг*-Плау" (Мэдисон-Нью-Джерси)	2839	3179	Эм

150."Геркулес" (Уилмингтон,Делавэр)	2693	3492	Химийн бүтээгдэхүүн
151."Джонсон контролс" (Милуокин,Висконсин)	2676	1739	Электрон техник
152."Эппл компьютер" (Капертино,Калифорни)	2661	1477	Компьютер
153."Ингерсолл-Рэнд" (Вудклифф-Лейк, Нью-Джерси)	2647	2248	Аж үйлдвэрийн тоног төхөөрөмж
154."Куантум кемикл" (Нью-Йорк,Нью-йорк)	2642	2581	Химийн бүтээгдэхүүн
155."Интерко" (Сент-Луис,Миссури)	2631	1720	Хувцас
156."Керр-Макги" (Оклахома-Сити, Оклахома)	2608	3071	Нефтийн бүтээгдэхүүн
157."Грейт нозерн Некуза" (Стамфорд,Коннектикут)	2589	3538	Цаас, модон эдлэл
158."Фармленд индастриз" (Канзас-Сити,Миссури)	2580	1087	Нефтийн бүтээгдэхүүн
159."Ви-Эф" (ВФ) (Вайомиссинг,Пенсильвани)	2573	1925	Хувцас
160."Апджон" (Каламазу,Мичиган)	2521	3043	Эм
161."Америкэн петрофина" (Даллас,Техас)	2484	1835	Нефтийн бүтээгдэхүүн
162"Доннэли энд санс" (Чикаго,Иллинойс)	2482	2086	Ном, сэтгүүлийн хэвлэлийн ажил
163."Энгелхард" (Эдисон,Нью-Джерси)	2479	1216	Химийн бүтээгдэхүүн

164."Эмхарт" (Фармингтон,Коннектикут)	2454	2029	Металл эдлэл (багаж хэрэгсэл,цосж гэх мэт)
165."Херши фудс" (Херши, Пенсильвани)	2433	1645	Хүнсний бүтэгдэхүүн
166."Паккар" (Белвью, Вашингтон)	2423	1300	Ачааны машин
167"Ревлон груп" (Нью-Йорк,Нью-Йорк)	2398	-	Гоо зүй, бараа,угаагч , бодисууд
168."Джим Уолтер" (Тампа,Флорида)	2386	2931	Барилгын материал
169."Армстронг уорлд индастриз" (Ланкастер,Пенсильвани)	2365	1602	Хивс,мебель,барилгын гялгар хавтан
170."Зенит электроникс" (Гленвью,Иллинойс)	2362	1373	Телевизор,гэр ахуйн цахилгаан хэрэглэл
171."Эй-Эм-Пи" (АМП) (Гаррисберг,Пенсильвани)	2317	2982	Электрон техник
172."Хормел" (Остин,Миннесота)	2314	698	Хүнсний бүтээгдэхүүн
173. "Юнион кэмп" (Уэйн,Нью-Джерси)	2307	2896	Цаас, модон эдлэл
174."Стерлинг драгу" (Нью-Йорк.Нью-Йорк)	2300	-	Эм
175."Питни-Боуэ" (Стамфорд,Коннектикут)	2250	2431	Конторын тоног төхөөрөмж
176."Кайзертек" (Окленд,Калифорни)	2226	2591	Хөнгөн цагаан
177."Ром энд Хаас" (Филадельфия,Пенсильвани)	2203	1954	Химийн бүтээгдэхүүн
178."Примарк"	2197	1585	Сав суулга,хүнсний зүйл

(Дирфилд,Иллинойс)			үйлдвэрлэх,хадгалах зориулалтын чингэлгүүд
179."Лэнд О лейкс" (Арден-Хилс,Миннесота)	2188	688	Хүнсний бүтээгдэхүүн
180."Гудрич" (Акрон,Огайо)	2168	1938	Химийн бүтээгдэхүүн
181."Трибьюн" (Чикаго,Иллинойс)	2160	2758	Сонин
182."Скуибб" (Принстон,Нью-Джерси)	2156	2782	Эм
183."Эйр продактс энд кемиклс" (Аллентаун,Пенсильвани)	2140	2701	Химийн бүтээгдэхүүн
184."Юниверсл" (Ричмонд,Вирджиния)	2103	943	Тамхин бүтээгдэхүүн
185."Шервин-Уильямс" (Кливленд,Огайо)	2094	1140	Химийн бүтээгдэхүүн, байшингийн төрөл бүрийн хавтангууд
186."Корнинг гласс уоркс" (Корнинг, Нью-Йорк)	2083	2658	Шилэн эдлэлүүд
187."Харрис" (Мелборн,Флорида)	2079	1796	Электрон техник
188."Найт-Риддер" (Майами,Флорида)	2072	1985	Сонин
189."Уэст-Пойнт пепперел" (Уэст-Пойнт,Джордж)	2067	1563	Сүлжмэл эдлэл
190."Мэнвилл" (Денвер,Колорадо)	2063	2715	Барилгын материал
191."Нолл интернэшнл холдингс" (Нью-Йорк,Нью-Йорк)	2036	1796	Резинэн эдлэл
192."Сигрэм энд санс" (Нью-Йорк,Нью-Йорк)	2028	6301	Согтууруулах ундаа

193."Маско" (Тейлор,Мичиган)	2023	2850	Усны хоолой,бусад сантехникийн хэрэглэлүүд
194."Мортон-Тиокол" (Чикаго,Иллинойс)	1987	1666	Химийн бүтээгдэхүүн, сансрын хөлгийн сэлбэг
195."Блэк энд Декер" (Тоусон,Мэриленд)	1934	1668	Аж үйлдвэрийн тоног төхөөрөмж,багаж хэрэгсэл
196."Олин" (Стамфорд,Коннектикут)	1930	1685	Химийн бүтээгдэхүүн
197."Бейкер-Хьюз" (Хьюстон,Техас)	1923	2188	Нефть олборлолтын тоног төхөөрөмж
198."Луизиана-Пасифик" (Портленд,Орегон)	1921	1971	Цаас, модон эдлэл
199."Мейтаг" (Ньютон,Айова)	1908	854	Гэр ахуйн цахилгаан бараа
200."Интел" (Санта-Клара,Калифорни)	1907	2597	Электрон техник